

24 травня 2020 р.

*Срібні дзвони
слов'янської
духовності*

Щорічно 24 травня всі слов'янські країни вшановують пам'ять святих рівноапостольних Кирила і Мефодія. За різними історичними джерелами видатні візантійські просвітителі Кирило і Мефодій дали поштовх для розвитку східнослов'янської писемності, перекладаючи церковнослов'янською мовою богослужбні книги та Євангеліє, відкриваючи при церквах школи. Вони також упорядкували слов'янський алфавіт, заклали основу для подальшого удосконалення кирилиці, якою як національним алфавітом сьогодні користуються понад 250 млн. людей і яка стала третім офіційним алфавітом Європейського Союзу після латини і грецького письма.

Здобутки рівноапостольних Кирила і Мефодія стали тим культурним підґрунтям, з якого поширилося християнство.

Вшанування пам'яті засновників слов'янської писемності й літератури має давню традицію: у Чехії свято на честь Кирила й Мефодія почали відзначати в 1349 році, у Болгарії – в 1851.

В Україні ім'я Кирила і Мефодія мала перша українська політична організація в Києві – Кирило-Мефодіївське братство (1845–1846), а відзначають свято на державному рівні з 2004 року.

Наш спільний обов'язок не лише дбати про історико-культурну спадщину, а й забезпечувати розвиток сучасної креативної української культури.

Утверджуймо імідж високоосвіченої української нації та плекаймо неоціненний скарб – нашу мову. Адже лише любов до власної історії, примноження культурної спадщини свого народу є основами морального та духовного розвитку суспільства.

Відомо, що брати були православними ченцями і слов'янську абетку створили в грецькому монастирі. З життєписів святих Кирила і Мефодія ми знаємо, що Кирило і Мефодій – греки, брати, народилися в родині візантійського воєначальника в македонському місті Солунь. Крім Кирила і Мефодія в сім'ї було ще п'ять братів. Мефодій був найстаршим із семи братів, а Костянтин наймолодшим. Мефодій імовірно народився близько 815 року. Його світське ім'я, на жаль, невідомо. За припущенням багатьох дослідників мати братів була слов'янською, і саме з цієї причини брати володіли з дитинства слов'янською мовою так само добре, як грецькою. Швидше за все це був один з діалектів давньоболгарської мови. Кирило народився близько 827 року. І до постриження у чернецтво носив світське ім'я Костянтин. Кирилом ж він став майже перед самою смертю.

Слов'янська писемність була створена в IX столітті, близько 862 року. Новий алфавіт отримав назву «кирилиця» на ім'я візантійця Костянтина, який, прийнявши чернецтво, став Кирилом. А допомагав йому в богоугодній справі освіти слов'янських народів старший брат Мефодій. Кирило створив слов'янську абетку на основі грецької, суттєво змінивши її, щоб передати слов'янську звукову систему. Були створені дві абетки – глаголиця і кирилиця. «Кирилиця» «Глаголиця».

Одночасно зі створенням абетки було розпочато роботу над перекладом з грецької на слов'янську Євангелія та Псалтиря. Кирило та Мефодій переклали зі старогрецької мови багато книг, що започаткувало слов'янську літературну мову і книжкову справу. У середньовічній Європі слов'янська

мова стала третьою мовою після грецької та латинської, за допомогою якої поширювалося слово Боже. «Євангелія» «Псалтирь».

Святкування пам'яті святих братів ще в старі часи мало місце у всіх слов'янських народів, але потім, під впливом різних історичних і політичних обставин, було забуте. На початку XIX століття, разом із відродженням слов'янських народностей, відновилася й пам'ять про слов'янських первоучителів. У 1863 році на Русі була прийнята постанова святкувати пам'ять святих Кирила й Мефодія 11 травня (24 травня за новим стилем).

Брайчевський, М. Ю. Походження слов'янської писемності [Текст] / М. Ю. Брайчевський. – 2-е вид. – К. : Академія, 2002. – 153 с. : іл.

Дискусійну проблему формування слов'янської писемності автор розглядає у загальному соціокультурному контексті ранньої історії слов'янства, користуючись не лише писемними джерелами, а й величезним археологічним матеріалом. Теоретична глибина і дивовижна ерудиція автора поєднуються з умінням просто й цікаво розповісти про найскладніші речі.

Різник, М. Г. Письмо і шрифт [Текст]: навч. посіб. для студентів худож. ін-тів і ун-тів / М. Г. Різник ; за ред. В. І. Касіяна. – Київ : Вища школа, 1978. – 15 с.

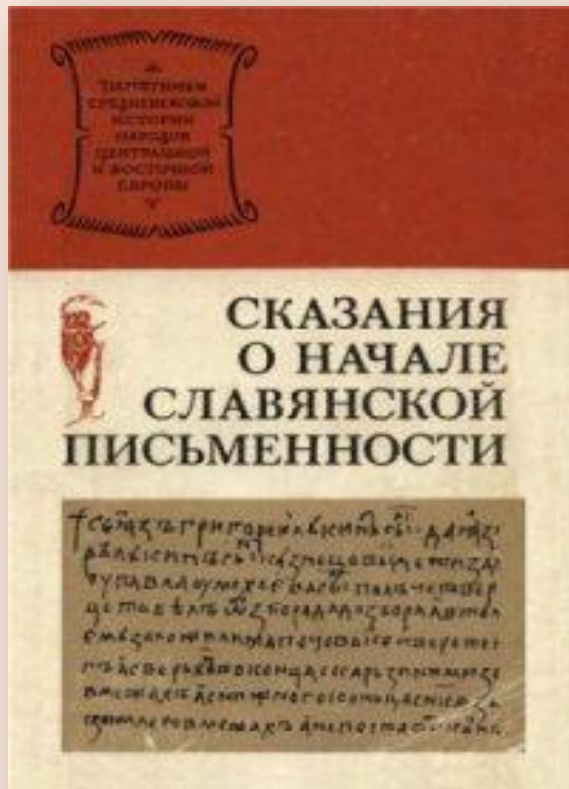
У посібнику описано розвиток письма від первісних (пиктографічних) його форм до сучасних абеткових, розглянуто основні системи неалфавітних форм письма та алфавітні, що виникли на ґрунті давньогрецького письма.

Русанівський, В. М. Походження і розвиток східнослов'янських мов [Текст]: до 1500-річчя заснування міста Києва / В. М. Русанівський. – Київ : Знання УРСР, 1980. – 61 с.

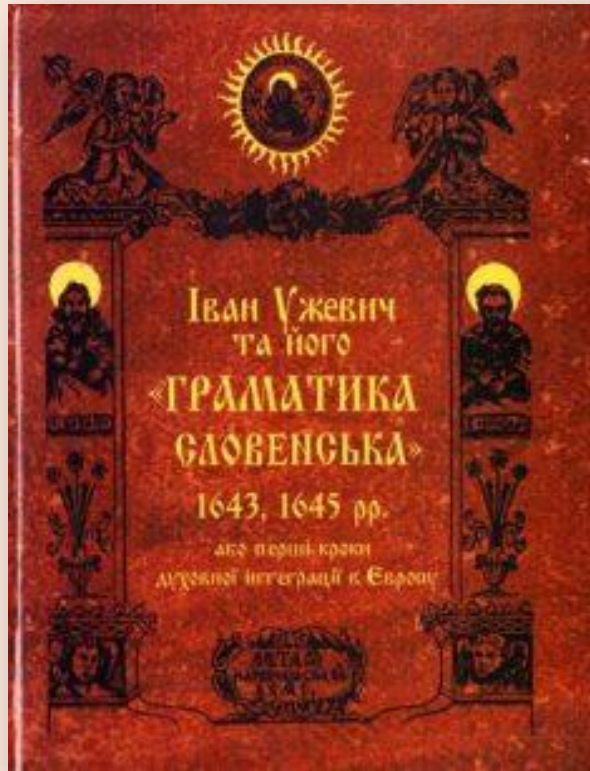
У книзі розглядається питання становлення та розвитку слов'янських мов.

Сказания о начале славянской письменности [Текст] – Москва : Наука, 1981. – 198 с.

Це видання найцінніших старослов'янських творів. Воно містить життєписи творців слов'янської писемності Костянтина та Мефодія. Надається характеристика історичних подій того часу, тлумачення термінів, слів, виразів.

Ужевич, І. Граматика слов'янська [Текст] / І. Ужевич. — Київ : Наукова думка, 1970. — 432 с.

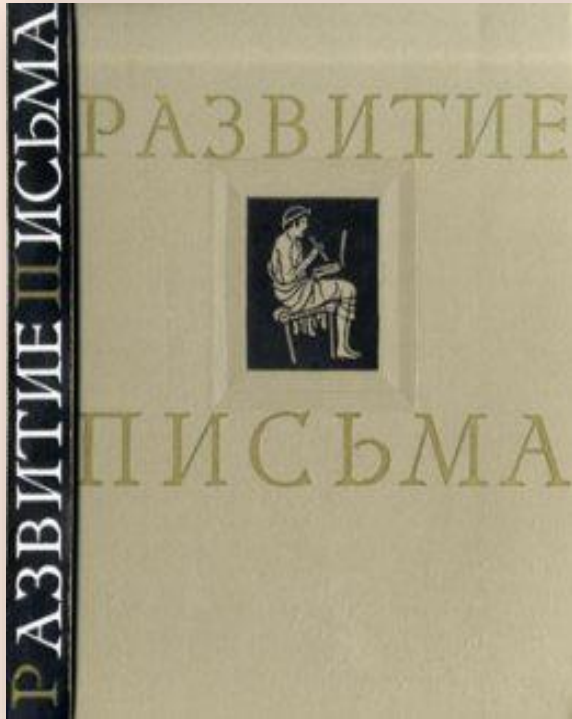
Ця праця становить пам'ятку української мовознавчої (граматичної) науки середини XVII ст., — це фактично перша граматика власне української літературної мови XVI — XVII ст.

Истрин В. А. 1100 лет славянской азбуки [Текст] / В. А. Истрин; отв. ред. Л. П. Жуковская. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Наука, 1988. –192 с.

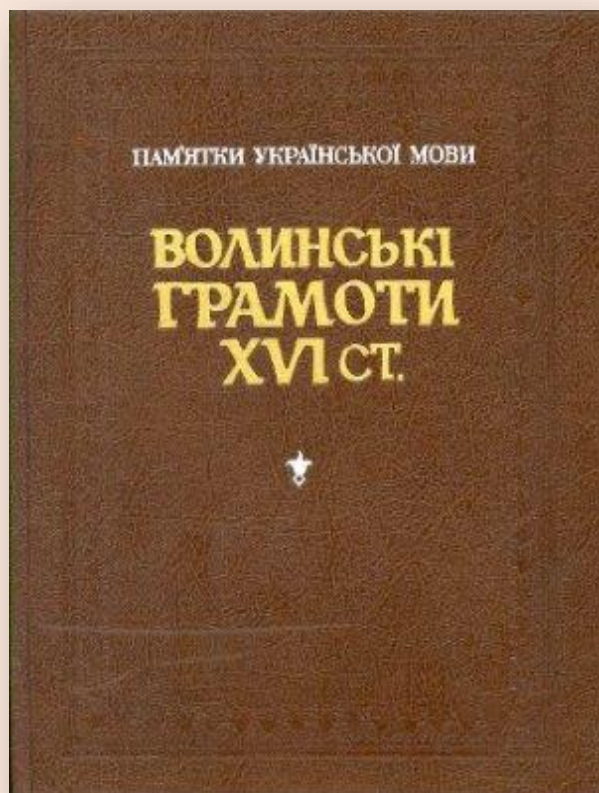
Книга знайомить читача з повною драматичних подій історією життя і діяльності творців слов'янської абетки, великих слов'янських просвітителів братів Костянтина Філософа (Кирила) та Мефодія.

Истрин, В. А. Развитие письма [Текст] / В. А. Истрин. – Москва : АН СССР, 1961. – 396 с.

Завдання роботи — постановка та початкове вирішення деяких питань теорії письма: про сутність письма і відношення його до мови і мислення; про термінологію і класифікацію систем письма; про умови і час виникнення письма; про факти, які визначають розвиток письма, і найважливіших закономірностей цього розвитку.

Задорожний, В.Б. Волинські грамоти XVI ст. [Текст] / В.Б. Задорожний. – Київ: Наукова думка, 1995. – 245 с.

До видання увійшли грамоти володимирських актових книг 16 ст. — так звані кріпосні документи (духовні, дарчі, продажні, закладні та ін.). Це важливі для вивчення історії пам'ятки ділової писемності того часу. До тексту додається передмова, коментарі, словник застарілих слів, укладений на основі лексичного матеріалу грамот. Упорядники: В. Б. Задорожний, А. М. Матвієнко.

Купчинський, О.А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень [Текст]/ О.А. Купчинський. – Львів, 1981. – 250 с.

Монографія Олега Купчинського про історію найдавніших українських топонімів. Досвід Олега Купчинського справді неоціненний в дослідженнях трьох типів найдавніших слов'янських топонімів на території України: мікротопонімів, найменувань княжих городів та поселень.

Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) Історія української літературної мови / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. С. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2004. – 436 с.

Це одна з етапних праць ученого, яка за радянських часів вважалася особливо крामольною. В історичному розрізі, доступно і переконливо автор показав усьому світові той воістину тернистий шлях, яким пройшла українська мова в умовах століть заборон, утисків і обмежень, дослідив феномен незнищенності її, як «душі нації», «найціннішого скарбу» народу.